

Врз основа на член 8 став 10, 11 и 12, член 9 став 2, член 12 став 2, член 13 став 3, член 14 став 2, член 16 став 3, член 17 став 3, член 18 став 5 и член 20 став 3 од Законот за семенски и саден материјал за земјоделски растенија („Сл.весник на РМ“ бр.39/2006), министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство донесе

ПРАВИЛНИК ЗА ТРГОВИЈА СО СЕМЕНСКИ МАТЕРИЈАЛ ОД МАСЛОДАЈНИ И ВЛАКНОДАЈНИ РАСТЕНИЈА

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Содржина на правилникот

Со овој правилник се пропишува, етикетањето на партиите семе, максималната големина на партија семе, начинот на пакувањето и препакувањето на семенскиот материјал од одделни видови маслодајни и влакнодајни растенија; видовите и категориите, како и поблиските услови за ставање во трговија; малите количини на семенски материјал на земјоделски растенија кои не ги исполнуваат условите за трговија, а кои се наменети за научни цели, селекција, официјално испитување или за инспекциски надзор; формата и содржината и начинот на водење на евиденција од страна на снабдувачот за состојбата на семенските посеви и поблиските услови за вршење на подготовката за трговија; начинот, постапката, методите за вршење на стручна контрола на семенските посеви и земање моистри за испитување, како и условите за производство што треба да ги исполнуваат посевите, роковите, формата и содржината на пријавата; начинот и постапката за сертификација, формата и содржината на сертификатот како и формата и содржината на етикетите.

Член 2

Видови на маслодајни и влакнодајни растенија

Видови на маслодајни и влакнодајни растенија се:

<i>Arachis hypogea</i> L.	Кикиритки
<i>Brassica juncea</i> (L.) Czern	Кафеав синап
<i>Brassica napus</i> L. ssp.oleifera (DC)	Маслодајна репка
<i>Brassica nigra</i> (L.) W.D.J. Koch.	Црн синап
<i>Brassica rapa</i> L. ssp. oleifera (DC.) Metzg	Сурепка (огрштица)
<i>Cannabis sativa</i> L.	Коноп
<i>Carthamus tintctorius</i> L.	Сафлор (шафраника)
<i>Carum carvi</i> L.	Ким
<i>Glycine max</i> (L.) Merrill	Соја
<i>Gossypium</i> ssp. L.	Памук
<i>Halianthus annuus</i> L.	Сончоглед
<i>Linum usitatissimum</i> L	Лен
<i>Papaver somniferum</i> L.	Афион
<i>Sinapis alba</i> L.	Бел синап
<i>Sesamum indicum</i> L.	Сусам

Член 3 Значење на поимите

Поимите употребени во овој правилник го имаат следното значење:

1. **семе на селекционерот** е семе кое го произведува селекционерот, односно одржувачот на сортата или е произведено во негово име и за негова сметка, а е наменето за производство на предосновно или основно семе;

2. **не конечно сертифицирано семе** е произведено односно оженано семе од било која категорија, за кое во постапката за официјално сертифицирање било утврдено дека ги исполнува условите од прилогот 1, кој е составен дел на овој правилник;

3. **конечно сертифицирано семе** е семе од било која категорија кое во постапките односно анализите извршени од официјална лабораторија, утврдено е дека ги исполнува условите во поглед на квалитетот наведени во прилог 2 кој е составен дел на овој правилник;

4. **орган за сертифицирање** е правно или физичко лице на кое му е дадено јавно овластување во согласност со Законот за семенски и саден материјал за земјоделски растенија (во понатамошниот текст: Закон), кој го контролира семенскиот материјал од земјоделски растенија;

5. **лица кои вршат контрола и земаат мостри и лабораториите под службен надзор** се физички или правни лица кои ги исполнуваат пропишаните услови во согласност со Законот, овластени се од Управата за семе и саден материјал за вршење прегледи под службен надзор, земање на мостри под официјален надзор и за тестирање на семенски материјал под официјален надзор;

6. **преглед на поле** е дел од постапката за официјално сертифицирање, со која се утврдува дали семенскиот посев на маслодајните и влаконодајните растенија ги исполнува пропишаните услови;

7. **сорта која се опрашува на поинаков начин** (туѓооплодна) е група на селектирани растенија, која јасно се разликува од другите сорти по било која особина и ги зачувува тие особини при размножувањето;

8. **родителска компонента** е најмала единица која селекционерот ја употребува за одржување на својата сорта, од која, во една или повеќе генерации, е произведено семето од таа сорта;

9. **самооплодна линија** е доволно хомогена и постојана линија добиена со вештачко самооплодување, по пат на селекција во повеќе едно подруго генерации или преку соодветни методи;

10. **хибридна сорта** е група на растенија кои се доволно различни една од друга според едно или повеќе својства, назначени од селекционерот.

Хибридни сорти се:

- дволиниски хибрид, е непосредно потомство од вкрстосувањето на две самооплодни линии;

- четворолиниски хибрид, е непосредно потомство од вкрстосување на два дволиниски хибрида;

- тролиниски хибрид, е непосредно потомство од вкрстосување помеѓу самооплодна линија и дволиниски хибрид;

11. **машка стерилност** е стерилност на поленовиот прав кај двополните растенија;

12. **хибридност** е процент на наследување на својствата на родителските компоненти во првата генерација (F1).

Член 4

Категории на семе

Со семето на одделните видови маслодајни и влакнодајни растенија, може да се тргува само со следниве категории:

а) основно семе за сите видови на маслодајни и влакнодајни растенија е семе кое:

- го произвел одржувачот на сортата или е произведено во негово име и за негова сметка, директно од семето на селекционерот или е произведено од предосновното семе;

- е наменето за производство на семе од категоријата на сертифицирано семе, од категориите на сертифицирано семе од прва генерација или сертифицирано семе од втора генерација;

- одговара на условите во поглед на квалитетот и другите услови за основно семе од прилог 1 и прилог 2 кои се составен дел на овој правилник, и

- е утврдено дека ги исполнува условите од оваа точка во постапката за официјално сертифицирање со официјален преглед од страна на органот за сертифицирање.

б) основно семе за сите видови на маслодајни и влакнодајни растенија, кај хибридните сорти

1. Основно семе од самооплодни линии доколку:

- ги задоволува условите за основно семе, од прилог 1 и 2 од овој правилник;

- е утврдено дека ги исполнува условите од овој правилник при официјалната контрола од страна на органот за сертификација;

2. Основно семе од дволиниски хибриди доколку:

- ги задоволува условите за основно семе, од прилог 1 и 2 од овој правилник;

- е наменето за производство на тролиниски и четворолиниски хибриди, и

- ги исполнува условите од овој правилник при официјалната контрола од страна на органот за сертификација.

в) сертифицирано семе за сите видови кафеав синап, сурепка, црн синап, маслодајна репка, дводомен коноп, шафраника, ким, сончоглед, афион и бел синап доколку:

- е произведено директно од основното семе;

- е наменето за производство на сертифицирано семе од прва генерација или за производство на земјоделски растенија,

- го задоволува квалитетот и другите услови за сертифицирано семе, според прилог 1 и прилог 2 од овој правилник,

- при официјалното сертифицирање од органот за сертификација е утврдено дека ги исполнува условите од оваа точка, и

- може да биде произведено од предосновното семе од одгледувач или лице кое е овластено од одгледувачот, информирајќи го со пријава органот за сертификација повикувајќи се на член 8 од овој правилник.

г) сертифицирано семе од прва генерација за сите видови кикирики, еднодомен коноп, лен, памук и соја доколку:

- е произведено непосредно од основното семе;

- одржувачот односно селекционерот го бара тоа може да се произведе и од предосновно семе и со официјален преглед од страна на органот за сертифицирање е утврдено дека ги исполнува условите за сертифицирано семе од прва генерација од прилог 1 и прилог 2 од овој правилник;

- е наменето за производство на семе од категорија на сертифицирано семе од втора генерација, и

- во постапка за официјално сертифицирање, со официјален преглед од страна на органот за сертификација утврдено е дека ги исполнува условите од оваа точка, односно дека контролорот, вршителот за земање на мостри или лабораторија под службен надзор со преглед утврдиле дека се исполнети условите од оваа точка.

- д) Сертифицирано семе од втора генерација за кикирики, лен, памук и соја доколку:
- е произведено директно од основното семе или од сертифицирано семе прва генерација;
  - е наменето за производство на земјоделски растенија;
  - ги исполнува условите за сертифицирано семе од втора генерација од прилог 1 и 2 од овој правилник, и
  - ги исполнува условите предвидени со овој правилник во постапката за официјално сертифицирање од страна на органот за сертифицирање
- ѓ) сертифицирано семе од втора генерација за дводомен коноп доколку:
- е произведено непосредно од сертифицирано семе од прва генерација, доколку одржувачот односно селекционерот го бара тоа од предосновното семе и со официјален преглед од страна на органот за сертифицирање утврдено е дека ги исполнува условите за сертифицирано семе од втора генерација од прилог 1 и прилог 2 од овој правилник;
  - е наменето за производство на земјоделски растенија, и
  - во постапка за официјално сертифицирање, со официјален преглед од страна на органот за сертификација е утврдено дека ги исполнува условите од оваа точка, односно дека контролорот, вршителот за земање на мостри или лабораторија под официјален надзор со преглед утврдиле дека се исполнети условите од оваа точка.
- е) трговско семе за црн синап доколку:
- е произведено во име и за сметка на снабдувачот;
  - е автентично за видот;
  - одговара на условите во поглед на квалитетот за категоријата на трговско семе од прилог 2 на овој правилник, и
  - е утврдено дека ги исполнува условите од оваа точка во постапката за официјално сертифицирање со официјален преглед од страна на органот за сертификација.

Член 5

Трговија со предосновно семе и не конечно сертифицирано семе

По исклучок на одредбите од член 4 од овој правилник, може да се тргува и со:

- а) предосновно семе, доколку:
- директно е произведено од селекционерот односно одржувачот на сортата или е произведено во негово име и за негова сметка;
  - органот за сертифицирање со официјален преглед утврдил дека предосновното семе ги исполнува условите за сертифицирање како основно семе, од прилог 1 и 2 од овој правилник;
  - семето е спакувано и оригинално затворено согласно одредбите на овој правилник, и
  - пакувањата се означени со официјална етикета, на која се наведени податоците од прилог 4, точка 1, кој е составен дел на овој правилник;
- б) не конечно сертифицирано семе, е доколку се тргува со намена да се подготви за пазар, а е во согласност со одредбите од овој правилник.

Член 6

Исклучоци во поглед на ‘ртливоста

(1) По исклучок на одредбите од член 4 и член 5 од овој правилник, официјално се сертифицира и се пушта во трговија семе од категоријата на предосновно и основно семе, иако не ги исполнува условите во поглед на ‘ртливост од прилог број 2.

(2) По исклучок на одредбите од член 4 од овој правилник, официјално се сертифицира и се пушта во трговија до првиот примател семе од категоријата на основно семе, сертифицирано семе, сертифицирано семе од прва генерација, сертифицирано семе од втора генерација и трговско семе, иако официјалниот преглед со кој се утврдува дали семето одговара на условите за ‘ртливост од прилог 2, се уште не е завршен.

(3) Во случаите од став 1 и 2 од овој член, органот за сертифицирање може да издаде етикети согласно член 21 од овој правилник, кога е приложен привремен аналитички извештај за квалитетот на семето и доколку е наведено името и адресата на првиот примател на семето.

(4) Пакуваното семе од став 1 од овој член, снабдувачот треба да го означи со дополнителна етикета која ги содржи следниве податоци:

- моментална ‘ртливост на семето;
- лично име и адреса на постојан или привремен престој, или фирма и седиште на снабдувачот, и
- број на партија на семето.

Член 7

Национална сортна листа

(1) Официјалното сертифицирање и трговија може да се врши со сорти на маслодајни и влакнодајни растенија кои ги исполнуваат условите за упис и се запишани во националната сортна листа.

(2) За семе од сорти на маслодајни и влакнодајни растенија кои се во постапка за запишување во националната сортна листа, може да се врши официјално сертифицирање, односно трговија со семето.

II. ПРОИЗВОДСТВО НА СЕМЕ

Член 8

Пријавување на семенски посеви

(1) Снабдувачот го пријавува семето за официјално сертифицирање кај органот за сертифицирање и до Управата за семе и саден материјал, со пријава, на образец бр. 1 прилог 5 кој е составен дел на овој правилник.

(2) Пријавата ги содржи најмалку следниве податоци за:

- снабдувачот: лично име и адреса на постојан или привремен престој или фирма и седиште на снабдувачот и негов единствен регистарски број;
- производителот, кога тој произведува семе во име и за сметка на снабдувачот: лично име и адреса на постојан или привремен престој или фирма и седиште на производителот;
- местото на производство;
- земјиштето на кое е засеан семенскиот посев: површина и број на парцелата (катастарски број), како и микротопоним за земјиштето;
- предходни посеви на земјоделски растенија на земјиштето;
- потекло на употребеното семе за семенскиот посев;
- дата на сеидбата, и
- количество на засеано семе.

(3) Снабдувачот кон пријавата треба да приложи копии од документи со кои се докажува потеклото на употребеното семе. Доколку снабдувачот употреби семе кое сам го произвел, доволна е копија од официјалниот сертификат за не конечно сертифицирано семе, која ја издава органот за сертифицирање во согласност со член 15 од овој правилник.

(4) Рокот за пријавување на семенскиот посев за официјално сертифицирање за секоја година е:

- до 31 март за зимските сорти на маслодајни и влакнодајни растенија;
- до 15 април за пролетните сорти на маслодајни и влакнодајни растенија.

Член 9 Плодоред

(1) Парцелата е соодветна за производство на семенски посев за одделен вид, односно сорта на маслодајни и влакнодајни растенија, доколку на неа најмалку два предходни вегетациони периоди не биле посеани маслодајни и влакнодајни растенија од ист вид.

(2) Кога се произведуваат хибридни сорти на маслодајна репка, најмалку пет вегетациони периоди не треба да се сеат растенија од фам. Brassicaceae на истата парцела.

Член 10 Изолација

(1) Семенскиот посев од видови на маслодајни и влакнодајни растенија кои се опрашуваат на друг начин (туѓооплодни), треба да е оддалечен од посеви од ист вид и сорта кои се извори на цветен полен, за да се спречи несаканото опрашување на семенскиот посев.

(2) Семенскиот посев од самооплодните видови на маслодајни и влакнодајни растенија, треба да е оддалечен со препрека или простор од другите посеви на маслодајни и влакнодајни растенија, за да се спречи механичкото мешање на семињата за време на жетвата.

(3) Условите за изолација на семенските посеви на маслодајните и влакнодајните растенија се наведени во прилог 1 точка 1.1. кој е составен дел од овој правилник.

Член 11 Заплевеност

Доколку органот за сертификација утврди дека семенскиот посев е толку многу заплевен што на него не е можно производство на семе кое ќе одговара на условите од овој правилник, официјално не се сертифицира.

Член 12 Здравствена состојба

Условите во поглед на здравствена состојба на семенските посеви на маслодајните и на влакнодајните растенија се наведени во прилогот 2 табела 1.1. кој е составен дел од овој правилник.

Член 13 Идентитет и чистота на сортата

(1) Семенскиот посев во поглед на идентитетот и чистота на сортата, односно кај категоријата трговско семе, треба да ги исполнува условите од прилозите 1 и 2 од овој правилник.

(2) За идентитетот и чистотата на сортата кај семето од хибридни сорти, треба да важат истите карактеристики вклучувајќи ја и машката стерилност односно обновување на плодноста.

Член 14

Стручна контрола на семенските посеви

(1) Органот за сертифицирање по прием на пријавата од член 8 од овој правилник, врши преглед на семенскиот посев на полето. Прегледот се врши во фаза која овозможува точна проценка за исполнувањето на условите пропишани со овој правилник.

(2) Кај сите маслодајни и влакнодајни растенија, треба да се извршат најмалку два прегледа на поле за секој семенски посев, освен кај хибридни сорти од маслодајна репка и памук.

(3) Кај семенскиот посев наменет за производство на хибридни сорти од маслодајна репка треба да се извршат најмалку три прегледа на поле. Првиот преглед треба да се изврши пред цветањето, вториот на почетокот и третиот на крајот од цветањето.

(4) Кај семенскиот посев наменет за производство на хибридни сорти од памук треба да се извршат најмалку три прегледа на поле. Првиот преглед треба да се изврши пред цветањето, вториот на почетокот и третиот на крајот од цветањето.

(5) Големината, бројот и распоредувањето на контролните единици, како и методите за вршење на стручна контрола при производството на семенските посеви по кои се вршат прегледите на поле, дадени се во прилог 1 од овој правилник.

(6) Покрај методите од став 5 на овој член, по барање на производителот, прегледите на поле можат да се вршат и според методите на Организацијата за економска соработка и развој (во понатамошниот текст: OECD шеми).

Член 15

Сертификација на семе кое не е конечно сертифицирано

(1) Органот за сертифицирање, по завршениот последен преглед на семето на поле согласно член 14 од овој правилник, составува записник на образец 2 даден во прилог 6 кој е составен дел од овој правилник.

(2) Доколку, со прегледите на поле се утврди дека семенскиот посев ги исполнува условите утврдени со овој правилник, на барање на снабдувачот, органот за сертифицирање издава сертификат согласно Законот за не конечно сертифицирано семе за маслодајни и влакнодајни растенија.

Член 16

Конечна официјална сертификација за извршена стручна контрола

(1) Органот за сертифицирање, конечно официјално го потврдува семето како сертифицирано семе од маслодајни и влакнодајни растенија произведено надвор од територијата на Република Македонија, согласно член 30 од Законот.

(2) Органот за сертифицирање на барање на снабдувачот, конечно го сертифицира семето произведено во земјата, со издавање на сертификат за извршена стручна контрола на семенски посев, на образец бр. 3, даден во прилог 7 кој е составен дел од овој правилник, кој треба да ги содржи податоците од прилог 4 точка 6 за соодветната категорија во согласност со член 4 од овој правилник, доколку:

- за наведеното семе бил извршен преглед на поле;

- семето ги исполнува условите за соодветна категорија на семе од прилог 1 на овој правилник, и
- со официјален преглед утврдено е дека се исполнети условите од прилог 2 за истата категорија.

III. ПОДГОТВУВАЊЕ НА СЕМЕТО ЗА ТРГОВИЈА

Член 17

Партија и земање на мостри од семето

(1) Снабдувачот го пријавува земањето на мостри и пакувањето на партијата семе. Најголема маса на партија семе е наведена во прилог 3, кој е составен дел на овој правилник. Пријавата за земање на мостри посебно се поднесува на образец бр.4 даден во прилог 8, кој е составен дел на овој правилник.

(2) Пријавата ги содржи најмалку следните податоци за:

- снабдувачот: лично име и адреса на постојан или привремен престој или фирма и седиште на снабдувачот и негов единствен регистарски број;
- место на кое се земаат мострите од семето;
- вид, сорта и категорија на семиња од маслодајни и влакнодајни растенија;
- партија на семето од кое се земаат мострите;
- количество на семето и начин на негово пакување.

(3) Мострите за анализа на квалитетот на семето, официјално ги зема органот за сертификација од уште неспакуваната и затворена хомогена партија на семе, кој ја запечатува после земање на мострите. Доколку семето е веќе затворено и е означено под официјален надзор, мострите за анализа на квалитетот на семето се земаат од спакуваната партија на семе.

(4) На органот за сертифицирање, треба да му се овозможи пристап до секоја единица на пакување во партијата семе.

(5) Начинот на земање мостри и вршење на анализа на квалитет на семето, се врши според методите од Меѓународната организација за тестирање на семето (ISTA) или методите пропишани од министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство, согласно член 8 став 10 од Законот.

Член 18

Конечна сертификација на семето

Конечно официјално сертифицирање на семето се врши доколку се утврди дека семето во поглед на квалитет ги исполнува условите од прилог 1 и 2 од овој правилник за што се издава сертификат на образец бр. 5, даден во прилог 9 кој е составен дел од овој правилник.

IV. ТРГОВИЈА СО СЕМЕ

Член 19

Основни услови за трговија со семе

Со основно семе, сертифицирано семе од сите категории и трговско семе, може да се тргува само со хомогени партии и затворени пакувања, кои согласно член 21, 22, 23 и 24 од овој правилник имаат соодветен систем на затворање и означување.

Член 20

Мали пакувања

Мали пакувања се пакувања на семе од маслодајни и влакнодајни растенија од категоријата на сертифицирано семе, сертифицирано семе од прва генерација, сертифицирано семе од втора генерација или трговско семе, наменети за пазарот на територијата на Република Македонија, до најголема вкупна маса на пакување до 2 kg.

Член 21

Официјални етикети, етикети на снабдувачот и OECD етикети

(1) Семето со кое се тргува, се означува со официјални етикети кои ги издава органот за сертификација за партијата семе кое ги исполнува условите од овој правилник.

(2) Официјалните етикети се со:

- бела боја со виолетова дијагонална линија, за предосновно семе;
- бела боја, за основно семе;
- сина боја, за сертифицирано семе или сертифицирано семе од прва генерација;
- црвена боја, за сертифицирано семе од втора генерација;
- кафена боја, за трговско семе;
- сива боја, за не конечно сертифицирано семе, и
- портокалова боја, за семе на сорти кои се во постапка за запишување во националната сортна листа.

(3) Официјалните етикети се означени со сериски броеви. Најмали димензии на официјалната етикета е 110 mm x 67 mm.

(4) По исклучок на одредбите од став 1 од овој член, малите пакувања на семето можат да се означат со етикета од снабдувачот. Бојата на етикетата од снабдувачот за одделната категорија семе е иста како и бојата на официјалната етикета од став 2 од овој член. Проверка на содржината и формата на етикетата се врши пред употребата.

(5) За секоја партија семе се издава сертификат за официјална сертификација на семето, кој ги содржи најмалку податоците кои се наведени на официјалната етикета.

(6) На посебно барање на снабдувачот и доколку се исполнети условите во согласност со OECD шемите за сертификација, се издава OECD етикета и OECD сертификат за идентитетот и чистота на сортата.

(7) Податоците кои треба да се отпечатени на етикетите, се наведени во прилог 4 од овој правилник.

Член 22

Пакување и затворање

(1) Пакувањето на основното семе, сертифицираното семе, сертифицираното семе од прва и втора генерација и трговското семе, освен кај малите пакувања, се официјално оригинално затворени или оригинално затворени под официјален надзор, така што не можат да се отворат без да се оштети системот за затворање или да се оштети официјалната етикета или пакувањето.

(2) Системот за затворање на пакувањата на семето од став 1 на овој член, освен кај малите пакувања, е со прицврстена официјална етикета или прицврстена официјална плomba за да гарантира оригиналност на затворањето. Оригиналноста на затворањето е обезбедена и со употреба на поинаков систем на затворање кој не може повторно да се употреби.

(3) Пакувањето, освен кај малите пакувања, не може повторно да се затвори, освен под официјален надзор. Доколку пакувањата се повторно затворени, на официјалната етикета се запишува датумот на повторното затворање и органот кој го одобрил повторното затворање.

(4) Малите пакувања се затвораат така што да не е возможно нивно отворање без оштетување на системот на затворање или оштетување на етикетата или пакувањето.

(5) Етикетите односно сертификатите за официјално сертифицирање на семето важат до крај на следната сеидбена сезона.

(6) По изминување на рокот од став 5 на овој член, на барање на снабдувачот се врши повторна анализа за квалитет на семето, најмалку на 'ртливоста, и семето доколку сеуште ги исполнува пропишаните услови, дополнително се означува со етикети согласно прилог 4 од овој правилник.

Член 23

Затворање и означување под официјален надзор

(1) По исклучок од член 22 став 1 од овој правилник, на барање на снабдувачот, за тековната година може да му се одобри сам, оригинално да го затвори изначи пакувањето на семето со официјалните етикети, доколку снабдувачот обезбеди стручно оспособено лице кое е непосредно одговорно за означување на семето со официјални етикети.

(2) Снабдувачите на кои им е одобрено затворање и означување согласно став 1 на овој член, им се обезбедува официјален надзор кога семето оригинално ќе се затвора и означува со официјалните етикети, така што стручниот работник за сертифицирање непосредно ќе го надгледува официјалното означување на семето кај најмалку 5% од партиите семе.

Член 24

Означување

(1) Пакувањето на основното семе, сертифицираното семе и трговското семе, освен малите пакувања, треба да е означено така да на надворешната страна има прицврстена официјална етикета која не била предходно употребена. Доколку се употребува етикета со врвка, нејзиното прицврстување треба да е обезбедено со официјална плomba.

(2) При пакување на семето може да се употребуваат официјални самолепливи етикети кои треба да се прицврстени така што нивното отстранување или замена да не е можно без видливо оштетување на етикетата или пакувањето.

(3) По исклучок на став 1 од овој член, пропишаните податоци може да се печатат директно на пакувањата на семиња од маслодајните и влакнодајните растенија од сите категории на основно семе и сертифицирано семе, кои не можат да се избришат.

(4) Секое пакување треба да содржи етикета од снабдувачот со истата боја како што е официјалната етикета и на него треба да се наведени најмалку податоците од точка 2 алинеа 2, 3, 4, 5 и 7 од прилог 4 од овој правилник. Етикетата на снабдувачот треба да е изработена така да не може да се замени со официјалната етикета. Етикета на снабдувачот не е потребна, доколку податоците се отпечатени на пакувањето и не можат да се избришат или е употребена самолеплива етикета, или етикета од материјал кој не се кине.

(5) Со семињата од маслодајни и влакнодајни растенија кои не ги исполнуваат сите услови во поглед на квалитет согласно овој правилник или доколку сортата не е запишана во националната сорта на листа може да се тргува, ако се означени на следниот начин:

- пакувањето на семе од маслодајни и влакнодајни растенија, кое не ги исполнува сите услови во поглед на квалитет од овој правилник, треба да е означено со етикета за соодветна категорија на семето;

- пакувањето на семе од маслодајни и влакнодајни растенија, на кои сортата не е запишана во националната сортна листа треба да е означено со етикета со кафеава боја;

- пакувањата семе од алинеа 1 и 2 на овој став треба дополнително да се означат и да е наведен следниот текст: ”Семето не ги исполнува пропишаните услови за категорија”.

(6) Малите пакувања, на надворешната страна треба да имаат етикета од снабдувачот на која се отпечатени или со втиснат жиг се наведени податоците од прилог 4 од овој правилник. Кај просирните пакувања етикетата може да е на внатрешна страна, под услов да е јасно видлива и читлива.

(7) Малите ЕУ пакувања на етикетата од снабдувачот на која се отпечатени или со втиснат жиг се наведени пропишаните податоци, треба да имаат сериски број.

Член 25

Трговија со семе за органско производство

Семето за органско производство на маслодајните и влакнодајните растенија, освен условите од овој правилник треба да ги исполнува и условите од прописите за органско производство на маслодајни и влакнодајни растенија.

Член 26

Евиденција на увезеното семе

За увезените семиња од маслодајни и влакнодајни растенија со маса поголема од 2 кг, врз основа на копија од решението на фитосанитарниот инспектор за дозволен увоз на семето, се води евиденција, која ги содржи најмалу следните податоци:

- вид;
- сорта;
- категорија;
- држава на производство на семето и орган за сертифицирање;
- држава извозничка;
- увозник, и
- количество на семе.

Член 27

Постконтрола

(1) За проверување на соодветноста на семето кое официјално се сертифицира односно кое се става во трговија на територијата на Република Македонија согласно овој правилник, официјално се земаат мостри за постконтрола за одредување на идентитетот и чистота на сортата, како и за здравствената состојба.

(2) Мостри се земаат од:

- сите партии на семето од категорија на сертифицирано семе од првата генерација, доколку е наменето за производство на семе од втора генерација, од сите партии од предосновно семе и од основното семе,

- одреден дел на партии од категоријата на сертифицирано семе од првата генерација, доколку е наменето за производство на сертифицирано семе од втора генерација и трговско семе.

(3) Мострите се земаат од одреден дел на партиите семе кое е пуштено во трговија

(4) Земање на мостри од семе се врши согласно методите од член 17 став 5 од овој правилник.

(5) Бројот на мострите од категоријата на сертифицирано семе, сертифицирано семе од прва генерација од став 2 алинеа 2 на овој член и сертифицирано семе од втора генерација во постконтролата е од 5% до 20% од сите партии на семето.

(6) Бројот на мострите на семето секоја година се прилагодува според резултатите од постконтролата на семињата од маслодајни и влакнодајни растенија од предходната година, и тоа:

Број на мострите на семето за постконтрола во предходната година, кое не ги исполнува условите од овој правилник	Најмал број на проверки за постконтрола на семето во тековната година
Помалку од 0,5%	5%
0,5% - 3,0%	10%
Повеќе од 3,0 %	20%

(7) По исклучок на став 6 на овој член, постконтролата се врши за сите мостри од категоријата на сертифицирано семе, сертифицирано семе од прва генерација и сертифицирано семе од втора генерација, доколку семето е произведено во Република Македонија.

(8) Со постконтролата се проверуваат својствата на сите мостри на семето од селекционерот кои можат да ја потврдат соодветноста со резултатите од пробите на различност, хомогеност и постојаност на сортата и морфолошкиот опис на сортата. Доколку резултатите во поглед на идентитетот и чистотата на сортата се негативни, семето произведено од селекционерот не се сертифицира.

(9) Постконтролата од став 8 на овој член се спроведува согласно прописот за постконтрола на семе.

V. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 28

Престанување на важење на прописите

Со денот на влегување во сила на овој правилник престануваат да важат одредбите кои се однесуваат на маслодајните и влакнодајните растенија од Правилникот за начинот за вршење на стручна и здравствена контрола над производството на земјоделско семе („Службен весник на СРМ“ бр.13/76) и Правилникот за квалитет на семето на земјоделски растенија (“Службен лист на СФРЈ” бр.47/87, 60/87, 37/88, 55/88 и 81/89).

Член 29

Влегување во сила на правилникот

Овој правилник влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во “Службен весник на Република Македонија”.

Бр. 08-3815/1
12 март 2007 година
Скопје

Министер,
Ацо Спасеноски, с.р.

УСЛОВИ ЗА СЕМЕНСКИ ПОСЕВИ НА МАСЛОДАЈНИ И ВЛАКНОДАЈНИ РАСТЕНИЈА

1.0. Методи за вршење на стручна контрола за маслодајни и влакнодајни растенија

Сончоглед

Кај сончогледот се задолжителни најмалку три прегледа.

Првиот преглед се врши кога растението развие 3-5 чифта лисја, заради утврдување на просторната изолација и здравствената сосотојба.

Вториот преглед се врши пред цветањето, за да се отстранат растенијата кои се гранат, стрчат и се со насадени глави.

Третиот преглед се врши во почетокот на техничката зрелост за проверување дали се отстранети растенијата кои се гранат, стрчат, имаат насадени глави како и за утврдување сортната типичност на растенијата и на семето.

Посевот на семе од сончоглед нема да се признае како семенски доколку:

- во посевот има повеќецветни растенија над 3%;
- сортната чистота е над дозволеното, согласно прилог 1 точка 1.2.;
- просторната изолација е под дозволеното, согласно прилог 1 точка 1.1.;
- здравствената сосотојба на растенијата е над дозволеното, согласно прилог 2 точка 3

Соја

Кај сојата се задолжителни два прегледа.

Првиот преглед се врши во време на цветањето на растенијата, за да се утврди сортната чистота, заплевноста и здравствена сосотојба на посевот.

Вториот преглед се врши за време на зреење на растенијата, за да се провери сортната чистота и да се утврди здравствената сосотојба на посевот.

Посевот на семе од соја нема да се признае како семенски ако:

- сортната чистота е над дозволеното, согласно прилог 1 точка 1.2.;
- просторната изолација е под дозволеното, согласно прилог 1 точка 1.1.;
- здравствената сосотојба на растенијата е над дозволеното, согласно прилог 2 точка 3

Коноп

Кај конопот задолжителни се најмалку два прегледа.

Првиот преглед се врши пред цветањето на растенијата, заради чистење на посевот од други сорти и нетипични растенија, како и плевели.

Вториот преглед се врши пред бербата, заради утврдување на сортната чистота, изедначеноста, висината и здравствената состојба на посевот.

Посевот на семето од коноп нема да се признае како семенски ако:

- растенијата се пониски од 150 cm
- сортната чистота е над дозволеното, согласно прилог 1 точка 1.2.;
- просторната изолација е под дозволеното, согласно прилог 1 точка 1.1.;
- здравствената сосотојба на растенијата е над дозволеното, согласно прилог 2 точка 3

Памук

Кај памукот задолжителни се два прегледа.

Првиот преглед се врши во време на масовното цветање на посевот за да се утврди сортната чистота, заплевноста и здравствената остојба.

Вториот преглед се врши во фаза на отварање на чушките, кога на секое растение се отворени 1-2 чушки и се утврдува сортната чистота и здравствената сосотојба на посевот.

Кај хибридните сорти памук задолжителни се три прегледа.

Првиот преглед треба да се изврши пред цветањето, вториот на почетокот и третиот на крајот од цветањето.

Пред прегледите задолжителни се две сортни плевења. Првото плевење се врши на 5-6 дена пред цветањето, а второто во почетокот на зреењето на првите чушки. Со овие плевења се отстрануваат сите нетипични растенија за сорта која се прегледува.

Посевот памук нема да се признае како семенски ако:

- сортната чистота е над дозволеното, согласно прилог 1 точка 1.2.;
- просторната изолација е под дозволеното, согласно прилог 1 точка 1.1.;
- здравствената сосотојба на растенијата е над дозволеното, согласно прилог 2 точка 3;
- од семенскиот посев семе се зема само од првата и втората берба памук.

Афион

Кај афионот се задолжителни три прегледа.

Првиот преглед се врши во фаза на розета кога има 6-8 чифта листа, заради утврдување присуството на пламеница.

Вториот преглед се врши во фазата на цветање, за отстранување на растенијата од други сорти.

Третиот преглед се врши во време на потполна зрелост на растенијата, за утврдување на сортната чистота и здравствената сосотојба.

Посевот на афион за семе нема да се признае ако:

- сортната чистота е над дозволеното, согласно прилог 1 точка 1.2.
- просторната изолација е под дозволеното, согласно прилог 1 точка 1.1.
- здравствената сосотојба на растенијата е над дозволеното, согласно прилог 2 точка 3.

Маслодајна репка и сурепка

Кај маслодајната репка и сурепката задолжителни се два прегледа.

Првиот преглед се врши за време на цветањето, а вториот кога најмалку 60% од растенијата достигнат техничка зрелост.

Кај хибридните сорти на маслодајна репка и маслодајна сурепка задолжителни се три прегледи. Првиот преглед треба да се изврши пред цветањето, вториот на почетокот и третиот на крајот од цветањето.

Семенскиот посев од маслодајна репка и сурепка нема да се признае како семенски доколку:

- сортната чистота е над дозволеното, согласно прилог 1 точка 1.2.;
- просторната изолација е под дозволеното, согласно прилог 1 точка 1.1.;
- здравствената сосотојба на растенијата е над дозволеното, согласно прилог 2 точка 3.

Останати видови маслодајни и влакнодајни растенија

Кај останатите едногодишни или повеќегодишни маслодајни и влакнодајни растенија наменети за производство на семе, задолжителни се толку прегледи со кои можат да се утврдат сортната чистота и здравствената сосотојба на посевот.

Семенскиот посев нема да се признае како семенски доколку:

- сортната чистота е над дозволеното, согласно прилог 1 точка 1.2.;
- просторната изолација е под дозволеното, согласно прилог 1 точка 1.1.;
- здравствената сосотојба на растенијата е над дозволеното, согласно прилог 2 точка 3

Идентитетот и сортната чистота односно чистотата на видот на семенскиот посев кај маслодајните и влакнодајните растенија се утврдува со детален преглед на мострите на контролната единица.

Кај маслодајните и влакнодајните растенија за основна контролна единица се зема површина од 100 m².

Кај маслодајните и влакнодајните растенија за контролна единица се земаат:

- 100 - 200 растенија на рамномерни растојанија без одбирање, во правец на двете дијагонални линии на семенската парцела ако семенскиот посев е на површина од 1 ha,;
ако семенскиот посев е на површини преку:
  - 1 до 2 ha, 200 - 300 растенија во мострата;
  - 2 до 5 ha, 300 - 500 растенија во мострата;
  - 5 до 10 ha, 500 - 600 растенија во мострата
- На секој нареден хектар се земаат по 50 растенија повеќе, односно бројот на растенија во контролната единица соодветно се зголемува.

1.1. Изолација во метри

Посевот на маслодајни и влакнодајни растенија треба да ги задоволува минималните стандарди што се однесуваат на просторната одалеченост од соседните извори на полен што може да резултира со непосакувано туѓо опрашување.

Бел, црн, кафеав синап, коноп, маслодавна репка, сурепка, шафраника, ким, памук:

- за основно семе _____ 400 m
- за сертифицирано семе _____ 200 m

Маслодајна репка

- за основно семе од нехибридни сорти _____ 200 m
- за основно семе од хибридни сорти _____ 500 m
- за сертифицирано семе од нехибридни сорти _____ 100 m
- за сертифицирано семе од хибридни сорти _____ 300 m

Еднодомен коноп

- за основно семе _____ 5.000 m
- за сертифицирано семе _____ 1.000 m

Сончоглед

- за основно семе од хибридни сорти _____ 1.500 m
- за основно семе од нехибридни сорти _____ 750 m
- за сертифицирано семе _____ 500 m

Хибриден памук *Gossypium hirsutum* и / или *Gossypium barbadense*

- за основно семе од родителски линии на *Gossypium hirsutum* _____ 600 m
- за основно семе од родителски линии на *Gossypium barbadense* _____ 800 m
- за сертифицирано семе од внатревидови хибриди на *Gossypium hirsutum* _____ 200 m

- за сертифицирано семе од внатревидови хибриди на *Gossypium barbadense* ___ 600 m
- за сертифицирано семе од меѓувидови хибриди на *Goss. hirsutum*
и *Goss. barbadense* _____ 600 m

Изолација на семенски посеви не е потребна кај самооплодните растенија.

1.2. Сортна чистота

Растенијата од кафеав, црн и бел синап, коноп, сафлор, ким, памук, како и хибриди на памук, сончоглед и маслодајна репка, треба да ги исполнуваат следните услови:

1.2.1 Кафеав, црн, бел синап, коноп, сафлор, ким и памук:

Бројот на растенијата кои очигледно не се карактеристични за видот не треба да надминува:

- 3 растенија на 100 m² за производство на основно семе
- 10 растенија на 100 m² за производство на сертифицирано семе

1.2.2. Хибриди на сончоглед

Бројот на растенијата кои очигледно не се карактеристични за видот не треба да надминува:

- за основно семе - самооплодни линии _____ 0,2%
- за основно семе - дволиниски хибрид - машки родител - праши полен _____ 0,2%
- женски родител _____ 0,5%
- за сертифицирано семе
- растенија со машка компонента, растенија со прашење на полен _____ до 2%
- или женски растенија кои можат да се опрашат _____ 0,5%
- растенија со женска компонента _____ 1,0%

Други услови што треба да се исполнат при производство на хибриди сончоглед:

- а) да има доволно полен од растенијата од машката компонента додека растенијата од женската компонента се во цвет;
- б) кај растенијата од женската компонента кои имаат толчници, процентот на растенијата од таа компонента кои прашат полен, да не надминува 0,5%;
- в) за производство на основно семе, вкупниот процент на растенија од женската компонента кои не се карактеристична за таа компонента, да не надминува 0,5%;
- г) други услови карактеристични за соодветниот хибрид.

1.2.3. Хибриди на маслодајна репка

Во однос на сортната чистота семето од хибридите на маслодајната репка произведено со употреба на машка стерилност, треба да ги исполнува следните услови:

а) семето да има доволен идентитет и чистота што се однесува до сортните карактеристики на компонентите, вклучувајќи ја и машката стерилност односно фертилност.

б) сортната чистота на семето треба минимум да изнесува за:

- основно семе, женска родителска компонента 99,0%
- основно семе, машка родителска компонента 99,9%
- сертифицирано семе _____ 90,0%

в) семето понатаму се сертифицира само доколку тоа е потврдено со постконтролата спроведена истовремено со производство на сертифицирано семе, каде основното семе ги задоволува пропишаните услови во врска со идентитетот и чистотата на сортата. Мострите од основното семе треба да бидат ставени на испитување со постконтролата, согласно пропишаните методи на испитување. Сортната чистота на основното семе од хибридите може да се испитува и со соодветни биохемиски методи (електрофореза).

г) пропишаните услови за минималната сортна чистота на сертифицирано семе наведени во точка (б) се проверуваат со постконтрола во пропишан сооднос на официјално земени мостри.

1.2.4. Хибриди на памук

Во однос на сортната чистота на семето од хибридните памук кај основното семе од родителските парови од *Gossypium hirsutum* и *Gossypium barbadense* сортната чистота кај женските и машките родителски парови (линии) треба да изнесува најмногу 99,8%, но не смее повеќе од 5% од женските цветови во тој момент да бидат оплодени со поленов прав од несакано туѓо опрашување. Степенот на машката стерилност кај женската родителска линија (кај семето) се оценува така што кај цветовите се оценува присутноста на стерилен полен, кој не смее да биде под 99,9%.

Во однос на сортната чистота на семето од хибридните сорти памук кај сертифицираното семе од родителските парови од *Gossypium hirsutum* и *Gossypium barbadense* сортната чистота кај женските и машките родителски парови (линии) треба да изнесува најмногу 99,5%, но не смее повеќе од 5% од женските цветови во тој момент да бидат оплодени со поленов прав од несакано туѓо опрашување. Степенот на машката стерилност кај женската родителска линија (кај семето) се оценува така што кај цветовите се оценува присутноста на стерилен полен, кој не смее да биде под 99,7%.

Прилог 2

УСЛОВИ ЗА КВАЛИТЕТ НА СЕМЕТО

1. Услови за идентитетот и чистотата на сорта

Семето кај маслодајните и влакнодајните растенија треба да има доволен идентитет и чистота на видот односно сортата, а семе од самооплодните (инбред) линии да има доволно идентитет и чистота во однос на нивните карактеристики. Трговското семе треба да има задоволителен идентитет и чистота на видот односно сортата (за оваа категорија семе нема пропис).

2. Услови за квалитетните својства на семето

Семето треба да ги исполнува следните услови во поглед на: сортна чистота, аналитичка чистота, ртливост, влага и присутност на семиња од други видови или плевелни семиња.

Табела 1.0. Квалитетни својства на семето и дозволено присуство на семиња од други видови кај маслодајните и влакнодајните растенија

Вид	Категорија	Минимална количина на влага во семето ¹ %	Минимална чистота на видот и сортата ² во %	Минимална ртливост на семето во %	Минимална аналитичка чистота на семето во %	Максимална содржина на семиња од други видови во %	Максимален број на семиња од други видови, во мостра од колона 4, прилог 3							Други услови за здравствената состојба на семето и Orbanche ssp.
							8 Вкупен број на други видови ³	9 Avena fatua, sterilis, ludoviciana ⁴ , cuscuta ssp. ⁵	10 Raphanus raphanistrum	11 Rumex ssp. Rumex acetoselles	12 Alopecurus myosuroides	13 Lolium temutum	14	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Кикирики Arachis hypogaea L.	O	11	99.7	85	99	H	5	0	H	H	H	H		
	C ₁	11	99.5	85	99	H	5	0	H	H	H	H		
	C ₂	11	99.5	85	99	H	5	0	H	H	H	H		
Кафеав синап Brassica juncea L.	O	10	П	85	98	0.3	H	0	10	2	H	H		
	C	10	П	85	98	0.3	H	0	10	5	H	H		

Маслодејна репка – <i>Brassica napus</i> L. ssp. <i>oleifera</i>													
За масло	О	9	99.9 ¹¹	85	98	0.3	Н	0 ⁶	10	2	Н	Н	12
	С	9	99.9 ¹¹	85	98	0.3	Н	0 ⁶	10	5	Н	Н	
За фураж	О	9	99.9 ¹¹	85	98	0.3	Н	0 ⁶	10	2	Н	Н	12
	С	9	99.9 ¹¹	85	98	0.3	Н	0 ⁶	10	5	Н	Н	
Црн синап <i>Brassica nigra</i> L.	О	10	П	85	99	0.3	Н	0 ⁶	10	2	Н	Н	
	С	10	П	85	99	0.3	Н	0 ⁶	10	5	Н	Н	
	Т	10	П	85	99	0.3	Н	0 ⁶	10	5	Н	Н	
Сурепка – <i>Brassica rapa</i> L. ssp. <i>oleifera</i>													
За семе	О	9	99.9	85	98	0.3	Н	0 ⁸	10	2	Н	Н	12
	С	9	99.7	85	98	0.3	Н	0 ⁸	10	5	Н	Н	
За фураж	О	9	99.9	85	98	0.3	Н	0 ⁸	10	2	Н	Н	12
	С	9	99.7	85	98	0.3	Н	0 ⁸	10	5	Н	Н	
Коноп <i>Cannabis sativa</i> L.	О	10	П	75	98	Н	30 ⁷	0	Н	Н	Н	Н	8, 12
	С ₁	10	П	75	98	Н	30 ⁷	0	Н	Н	Н	Н	
	С ₂	10	П	75	98	Н	30 ⁷	0	Н	Н	Н	Н	

Сафлор Carthamus tinctorius L	O	10	П	75	98	H	H	0 ⁶	H	2	H	H
	C	10	П	75	98	H	H	0 ⁶	5	H	H	H
Ким Carum carvi L.	O	13	П	70	97	H	H	0 ⁶	25 ⁷	10	3	H
	C	13	П	70	97	H	H	0 ⁶	25 ⁷	10	3	H
Соја Glicine max. (L.) Merrill	O	14	99.5	80	98	H	H	0	5	H	H	H
	C ₁	14	99.0	80	98	H	H	0	5	H	H	H
	C ₂	14	99.0	80	98	H	H	0	5	H	H	H
Памук Gossypium, ssp. L	O	12	П	80	98	H	H	0	15	H	H	H
	C ₁	12	П	80	98	H	H	0	15	H	H	H
	C ₂	12	П	80	98	H	H	0	15	H	H	H
Сончоглед Helianthus annuus L	O	10	99.7 ⁹	85	98	H	H	0	5	10	3	H
	C	10	99.7 ⁹	85	98	H	H	0	5	10	3	H
Лен Linum usitatissimum L.	O	13	99.7	92 ¹⁰	99	H	H	0 ⁶	15	H	4	2
	C ₁	13	98.0	92 ¹⁰	99	H	H	0 ⁶	15	H	4	2
	C ₂	13	97.5	92 ¹⁰	99	H	H	0 ⁶	15	H	4	2

Афион Papaver somniferum L.	O	10	99.0	80	98	H	25 ⁷	0 ⁶	H	H	H	H
	C	10	98.0	80	98	H	25 ⁷	0 ⁶	H	H	H	H
Бел синап Sinapis alba L.	O	10	99.7	85	98	0.3	H	0 ⁶	10	2	H	H
	C	10	99.0	85	98	0.3	H	0 ⁶	10	5	H	H
Сусам Sesamum indicum L.	O	10	99.5	75	97	0.3	H	H	H	H	H	12
	C ₁	10	98.0	75	97	0.3	H	H	H	H	H	H
	C ₂	10	97.5	75	97	0.3	H	H	H	H	H	H

ОБЈАСНУВАЊЕ НА ФУСНОТИТЕ ВО ПРИЛОГ 2, ТАБЕЛА 1.0.:

¹содржината на влага се одредува во мострите на семе земени по случаен избор и доколку постои сомнеж дека најголемата содржина на влага е пречекорена. Условите предвидени во табелата се однесуваат и на гранулирано (обложено) семе;

²сортната чистота се проверува при прегледи на семенски посеви на поле, во согласност со условите од прилог 1;

³максималната дозволена количина на семиња од дури видови наведени во колона 8, вклучува и семињата од колона 9 -13;

⁴голите семиња не треба да се сметаат за плевели, туку за нечистотија;

⁵детерминација не треба да се спроведува доколку постои сомневање дека другите услови не се исполнети од колона 9;

⁶присуството на едно семе на *Cuscuta* sp. во мостра од пропишаната маса ќе се смета дека нема примеси кога во втората мостра со

двојно поголема маса од пропишаната нема ниту едно семе на *Cuscuta* sp.;

⁷детерминација на семиња од други растителни видови не треба да се спроведува, доколку постои сомневање дека другите услови

не се исполнети од колона 5;

⁸во семето несмее да има *Orobanchе ssp.* Присуството на едно семе од *Orobanchе sp* во мостра од 100 gr, не треба да се смета дека

има примеси, ако во втората мостра од 200 gr не содржи ниту едно семе на *Orobanchе sp.*;

⁹не се применува кај хибридните сорти;

¹⁰кај лепеното семе минимум дозволена ртливост може да биде 85% од чистото семе;

¹¹кај хибридите на маслодајна репка, сортната чистота кај сертифицираното семе може да биде 90%;

¹²условите за здравствената состојба, наведени се во точка 3, на овој прилог

Категории на семе:

O - основно семе;

C - сертифицирано семе;

C₁ - сертифицирано семе од прва генерација;

C₂ - сертифицирано семе од втора генерација;

T - трговско семе;

H - нема пропишани услови или ограничувања;

П - сортната чистота треба да биде иста како и сортната чистота на видот (културата)

Табела 1.1. Услови во поглед на здравствената состојба на маслодајните и влакнодајните растенија

Вид	Штетни организми				Sclerotinia sclerotiorum Максимален број на склероци или делови од склероци во мостра со маса наведена во колона 4 од прилог 3
	Максимален процент на семиња заразени од штетни организми		Platyedria gossypiella		
	Botrytis spp.	Altemaria spp., Ascochyta linicola (Phoma linicola) Colletotrichum lini, Fusarium spp.			
1	2	3	4	5	
Brassica napus L. ssp. oleifera	H	H	H	10 ²	
Brassica rapa L. ssp. oleifera	N	H	H	5 ²	
Cannabis sativa L.	5	H	H	H	
Gossypium ssp. L	N	H	1	H	
Helianthus annuus L.	5	H	H	10 ²	
Linum usitatissimum L.	5	5 ¹	H	H	
Sinapis alba L	N	H	H	5 ²	

ОБЈАСНУВАЊЕ НА ФУСНОТИТЕ ВО ПРИЛОГ 2, ТАБЕЛА 1.1.

¹Кај лент максималниот процент на заразени семиња со Ascochyta linicola (sup. Phoma linicola), не треба да надминува 1%;
²Испитување на склероци од Sclerotiana sclerotiorum не треба да се спроведува доколку не постои сомневање дека условите наведени во колона 5 се исполнети;
 H - Нема пропишани услови или гранична вредност.

Кај семе за органско производство на маслодајни и влакнодајни растенија, пропишаната вредност истовремено е и гранична вредност. Не е дозволено трговијата со семе за органско производство да ја надминува граничната вредност, затоа што семето мора да се третита со фитофармациско средство.

3. Посебни здравствени услови за семе од соја

а - Присуството на Pseudomonas syringae ssp. gliscinea се одредува така што од партија семе се земаат 5.000 семиња. Таа мостра потоа се поделува на 5 подмостри и секоја мостра поединачно се испитува за да се види дали има присуство на споменатиот штетен организам. Неговото присуство не треба да надминува 4. Онаму каде што се приметени колонии од болеста, таа понатаму се испитува со биохемиски тестови на изолирани колонии за секоја подмостра поодделно за да се потврдат горенаведените стандарди или услови.
 б - Максимален број на заразени семиња од соја со Diaporthe phaseolorum, не треба да надминува 15%.
 в - Во работната мостра процентот на инертната материја не треба да надминува над 0.3%.
 г - Во семенски посеви од соја присуството на Rhialophora gregata и Phyalorhthora megasperma ssp. gliscinea треба да биде сведена на најниско можно ниво.

ПАРТИИ НА СЕМЕ

Табела 1.2. Најголема маса на партија семе, најмала маса на просечна мостра на семе за анализа на квалитет и најмала маса на мостра за одредувања на бројот на примеси

Вид	Најголема маса на мостра од партија семе	Најмала маса на мостра од партија семе	Маса на мостра за одредување на бројот на примеси од колона 7 - 13 од табела 1.0. од прилог 2
	(kg)	(g)	(g)
1	2	3	4
<i>Arachis hypogaeae</i> L.	25.000	1.000	1.000
<i>Brassica juncea</i> L. Czzern	10.000	100	40
<i>Brassica napus</i> L. ssp <i>oleifera</i> (DC)	10.000	200	100
<i>Brassica nigra</i> (L) W.D.J. Koch.	10.000	100	40
<i>Brassica rapa</i> L. ssp <i>oleifera</i> (DC)	10.000	200	70
<i>Cannabis sativa</i> L.	10.000	800	600
<i>Carthamus tinctorius</i> L.	25.000	1.000	900
<i>Carum carvi</i> L.	10.000	300	200
<i>Glycine max</i> (L.) Merrill	25.000	1.500	1.000
<i>Gossypium</i> spp. L.	25.000	1.500	1.000
<i>Helianthus annuus</i> L.	25.000	1.500	1.000
<i>Lunum usitatissimum</i> L.	10.000	300	150
<i>Papaver somniferum</i> L.	10.000	50	10
<i>Sinapis alba</i> L.	10.000	450	200
<i>Sasamum indicum</i> L.	10.000	100	70

Најголема маса на партија семе не смее да надмине повеќе од 5%.

ЕТИКЕТИ И СЕРТИФИКАТИ ЗА ОФИЦИЈАЛНО СЕРТИФИЦИРАЊЕ НА СЕМЕТО

1. Етикетите за предосновно семе ги содржат следниве податоци:

- Органот за сертифицирање: држава;
- Вид: латинско име;
- Сорта: име на сортата како што е заведено во националната сортна листа;
- Категорија: Предосновно семе со наведување на бројот на генерацијата до категоријата на сертифицирано семе, односно категорија на сертифицирано семе од првата генерација;
- Држава на производство;
- Број на партија;
- Земени мостри: - / - (месец и година);
- Маса на пакувањето или број на семиња;
- Хемиски третирано: име на средството за заштита на растенијата, и
- Правила и стандарди на ЕУ

2. Етикетите за основно семе и сертифицирано семе ги содржат следните податоци:

- Органот за сертифицирање: држава;
- Вид: латинско име;
- Сорта: име на сортата како што е заведено во националната сортна листа;
- Категорија: Основно и сертифицирано семе;
- Држава на производство;
- Број на партија;
- Земени мостри: - / - (месец и година);
- Маса на пакувањето или број на семиња;
- Хемиски третирано: име на средството за заштита на растенијата, и
- Правила и стандарди на ЕУ

Кај хибридите или инбред линиите да се додаде:

- за основно семе: име на компонентата;
- за сертифицирано семе: име на хибрирот

Онаму каде семето е повторно испитувано на знаката П, со значење за повторно земена мостра, треба да биде додадена на бројот на партијата семе. Податокот за повторното испитување на квалитетот на семето се наведува на службена етикета, што се додава кон претходно издадената службената етикета.

Онаму каде е назначена масата и се употребени пестициди во гранули, грутчести супстанции или други течни додатоци, треба да биде назначена природата на додатоците и приближниот однос помеѓу масата на чистото семе и вкупната маса.

3. Етикетата за трговско семе ги содржи следните податоци:

- Органот за сертифицирање: држава;
- Вид: латинско име;
- Категорија: трговско семе;
- Регион на производство;
- Број на партија;
- Земени мостри: - / - (месец и година);
- Маса на пакувањето или број на семиња, и
- Хемиски третирано: име на средството за заштита на растенијата

4. Етикети за мали пакувања:

- Мало ЕУ пакување;
- Орган за сертификарање: Држава;
- Име и адреса на снабдувачот или неговиот идентификационен број;
- Цериски број на етикета;
- Вид: латинско име;
- Сорта: име на сортата онака како што е заведена во националната сортна листа;
- Категорија: Прописани показатели за соодветна категорија;
- Број на партија;
- Земени мостри: - / - (месец и година);
- Маса на пакувањето или број на семиња;
- Хемиски третирање: име на средството за заштита на растенијата, и
- Тргувањето е дозволено само на подрачјето на Република Македонија

5. Етикети и документи кои треба да се обезбедат во случај кога семето не е сертифицирано, а потекнува од друга земја:

- Орган за сертификарање: Држава;
- Вид: латинско име;
- Сорта: име на сортата онака како што е заведена во националната сортна листа;
- Категорија: Прописани показатели за соодветна категорија;
- Број на партија;
- земени мостри: -/(месец и година);
- Маса на пакувањето или број на семиња, и
- Семето не е конечно сертифицирано

Кај хибридите или инбред линиите да се додаде:

- за основно семе: име на компонентата
- за сертифицирано семе: име на хибрирот

Онаму каде семето е повторно испитувано, насоката П, со значење за повторно земена мостра, треба да биде додадена бројот на партијата семе. Податокот за повторното испитување на квалитетот на семето, се наведува на службена етикета што се додава кон претходно издадената службената етикета.

6. Сертификат за не конечно сертифицирано семе ги содржи најмалку следните податоци:

- Орган за сертификарање: Држава;
- Вид: латинско име;
- Сорта: име на сортата;
- Категорија;
- Број на парцела;
- Површина на семенскиот посев: на кој се однесува сертификатот;
- Количество на ожеано семе;
- Број на партија семе, и
- Број на генерации: кои го наследиле основното семе, кога се работи за сертифицирано семе

Изава, дека семенскиот посев од кој потекнува наведеното семе ги исполнува сите пропишани услови за службено сертифицирање на семенскиот посев и кога тоа е можно, се наведуваат резултатите од предходните анализи на семето.

ДО

Министерството за земјоделство,
шумарство и водостопанство
- Управа за семе и саден материјал

- Овластено правно лице

ПРИЈАВА бр. _____
За вршење стручна контрола на семенски посеви од маслодајни и
влакнодајни растенија

1. Снабдувач: _____
име _____ фирма _____

2. Адреса: _____

3. Матичен број (ЕМБ) _____ Регистарски број _____
Тел. _____ Факс _____ E-mail _____

4. Место на производството: _____

5. Вид _____ Сорта/хибрид _____ Категорија _____

6. Површина _____ (ha) Парцела број _____ Катастарска парцела _____ м.в. _____

7. Предкултура на посевот _____

8. Потекло на употребеното семе (Сертификат број) _____

9. Дата на сеидба _____

10. Количество на посеано семе _____

Дата: _____

Место: _____

Пријавил:

_____
(Име и презиме)

м. п.

ЗАПИСНИК Бр. _____
За извршен стручен преглед на семенски посев од маслодајни и
влакнодавни растенија

I Податоци за снабдувачот

1. Снабдувач _____
2. Адреса _____ Регистарски број _____
3. Место на производство _____

II Податоци за потекло на семето

1. Вид _____
2. Сорта/хибрид _____
3. Категорија на семе _____
4. Потекло на употребеното семе (Број на сертификат) _____

III Податоци за семенскиот посев

1. Површина _____ (ha)
2. Предкултура _____
3. Парцела бр. _____
4. Дата на сеидба _____
5. Фаза на растенијата при прегледот _____
6. Изедначеност и полегнување на посевоот _____ (%)
7. Просторна изолација _____ (m)
8. Чистота на сортата _____ (%)
9. Назив на примеси од други видови _____ (%)
10. Заплевеност (бр. плевели) _____ (m²)
11. Здравствена состојба _____
12. Очекуван принос _____ (kg/ha)
13. Вкупна недоработена количина на семе _____ (kg)
14. Препорака за снабдувачот _____
15. Место и дата на прегледот _____

За Снабдувачот

_____
(име и презиме)

Овластено стручно лице

_____
(име и презиме)

Орган кој го издава сертификатот

Број _____
Датум _____
Место _____

СЕРТИФИКАТ Бр. _____
За извршена стручна контрола на произведениот семенски материјал од
маслодајни и влакнодајни растенија

1. Снабдувач _____
2. Место - адреса _____
3. Регистерски број во регистерот за снабдувачи _____
4. Вид _____
5. Сорти/хибрид _____
6. Категорија _____
7. Година на производство _____
8. Број и дата на сертификатот на употребеното семе и име на органот кој го издал _____
9. Број на парцелата _____
10. Површина на семенски посевот _____ (ha)
11. Очекуван принос на недоработено семе _____ (kg/ha)
12. Вкупно количество на недоработено семе _____ (kg)

Врз основа на чл. 17 и 59 од Законот за семенски и саден материјал за земјоделски растенија (Сл. Весник на РМ бр. 39/2006) и записникот број _____ од _____ 200__ година за извршена стручна контрола на произведениот семенски материјал се потврдува дека производството на наведениот семенски материјал е извршено под контрола на стручно и овластено лице од Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Овластено стручно лице

_____
Име и презиме

М.П.

П Р И Ј А В А Б Р. ____

**за земање мостри и за испитување на квалитетот
на семе од маслодајни и влакнодајни растенија**

1. Снабдувач: лично име и адреса и единствен регистарски број

2. Органот на кој се поднесува пријавата _____

3. Вид _____

4. Сорта _____

5. Категорија _____

6. Година на производство и потекло на семето (за семе од увоз) _____

7. Податоци на партија семе што се пријавува:

Број на партија	Големина на партијата kg	Број на пакувања	Маса на едно пакување kg	Забелешки и други податоци од значење за земањето мостри и испитувањето на семето
1	2	3	4	5

8. Посебни - додатни барања за некои испитувања или за избор на метода за испитување

9. Место, поблиска локација, вид на амбалажата и начинот на складирање на партијата семе што се пријавува

Датум на поднесување на пријавата (м.п.)

Пријавил,

(име и презиме)

Орган кој го издава сертификатот

Број _____

Датум _____

Место _____

СЕРТИФИКАТ Бр. _____

За конечно сертифицирано семе

1. Снабдувач _____
2. Вид _____
3. Сорта/хибрид _____
4. Категорија _____
5. Број на сертификатот за извршена стручна контрола и категорија на семето _____
6. Број и дата на сертификатот за испитани квалитетни својства на семето и број на партија семе _____
7. Број на парцела и површина на семенски посев _____ (ha)
8. Количина на доработено семе _____ (kg)
9. Нето маса на едно пакување _____ (kg)
10. Број на пакувања во партија семе _____
11. Вид на пакување _____
12. Држава на производство _____
13. Година на производство _____
14. Забелешка _____

Дата на издавање

_____

Одговорно стручно лице

м.п.

_____

(име и презиме)